Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Agnes Fisker:

Taasinge

i Prosa, Poesi og Billeder

Agnes Fisker:

Taasinge

i Prosa, Poesi og Billeder

Af samme Forfatter
er tidligere udkommet Digtsamlingen:
I STILLE TIMER
(1945)

Thorseng, som herlig og frodig du dukker
op af den smilende, blaanende Sø,
er det for mig, som Vorherre oplukker
Paradis Port, du fortryllende Ø.

Mon der vel findes en skønnere Have
end dette Eden, Gud gav os paa Jord.
Ak, for saa kostbar og gavmild en Gave
har jeg til Tak kun saa fattige Ord.

Hvorhen i Haven vi vandrer, vi finder
Roser i duftende, farverigt Flor.
Roserne, Thorseng, er Sommerens Minder,
Minder, som gror af din frodige Jord.

Varsomt og nænsomt maa Fødderne træde,
dyre Kærminder blandt Roserne gror. —
Thorseng! Med ydmyg og undrende Glæde
takker jeg Gud for din dejlige Jord!

Et af de gamle Skipperhjem

Ved De, at De holder Ferie det smukkeste Sted i Danmark? Taasinge, den skønne, frodige Ø ved det blaanende Sund med de skovklædte Kyster, gyldne Agre og frugtbare Æblehaver. Perlen i det sydfynske Øhav med den gamle hyggelige Skipperby Troense, der med sine prægtige gamle Bindingsværkshuse med de smaa, blanke Ruder og smukt malede Egetræsstolper staar som et levende Minde om gammel dansk Arkitektur og Bygningskunst.

Disse gamle Skipperhjem er gennem Generationer gaaet i Arv i de gamle Sømandsslægter, som med Kærlighed og Pietetsfølelse har værnet og bevaret dem gennem Tiderne.

Her fra Troense har Mænd fra fjerne Tider, gennem flere Slægtled været med til under Danmarks Flag at

Grønnegade

gøre Danmarks Navn kendt og æret rundt omkring paa Jordkloden, og i Troense og paa Værfter i Svendborg og ved Svendborgsund er de smukke Skibe bygget, der her fra Øen som stolte Svaner er fløjet ud og har befaret de store Have.

Smilende og venlig byder Byen med de hyggelige Gader og de mange gamle Bygninger den fremmede velkommen til Øen, og skønt dufter Roserne og Sommerens mangefarvede Blomster i de velholdte Haver under Træernes løvrige Kroner.

Ja, Sommeren er en herlig Tid; men ogsaa Foraaret og Forsommeren med Løvspringet og de blomstrende Æbletræer er en Oplevelse, som man aldrig vil glemme. Frisk og jomfruelig skøn vaagner Taasinge ved Vaarsolens Kys til Live efter Vinterens lange Tornerose-

Den gamle Skole

søvn, hvor den har samlet Skønhed og Kræfter, som den i saa rigt Maal skænker den trætte, der i dette lille Paradis nyder Hvilen og Ferien efter Aarets lange Arbejdsdag. Den, der holder Ferie i Juni, bliver ikke narret.

Men Eftersommeren har ogsaa sin Charme, den høje, klare Himmel, Markerne med de gyldne Traver og Haverne med de saftige rødkindede Frugter er et Syn, der nok er en Rejse værd.

Og den, der en Gang har besøgt Taasinge, vender atter tilbage. Man maa paa ny opleve en Sommermorgen ved Sundet, se Solopgangen over Lunkebugten, nyde Udsigten til Grasten og Langeland, der træder frem i Synsranden i gyldent Farveskær. Man maa atter glæde sig over Sommerdagens Skønhed, bade i det blaa og

Udsigt over Svendborgsund

salte Vand, føle Brisens Kærtegn, høre Bølgernes sagte Skvulpen og følge de hvide Baades yndefulde Flugt. Og man længes efter en Aften ved Stranden med Udsigt til Thurø og Christiansminde, naar Solen synker stor og rød i Havets Skød, Klokkerne ringer, Freden og Stilheden breder sig og forlener Partiet ved Pilekrogen og Bregningeskoven med uforlignelig Skønhed, medens Stemningen og Aftenfreden fylder Sjæl og Sind, og Sommerdagen blidt og stille munder ud i de lyse danske Nætter.

Maaske den, der læser dette, vil mene, at Troense, den lille Søfarts- og Badeby paa Iuelernes gamle Ø, er skildret i et for rosenrødt Skær; men saa bærer Kærligheden og Hjemstavnsfølelsen Skylden; thi for den, der er opvokset og rodfæstet her, er den den skønneste Plet i Danmark.

Men ogsaa andre Steder paa Taasinge findes Skønhed og Frodighed af en sjælden Art. Følger man Hovedvejen fra Troense langs Lunkebugten, fører en Allé af høje, ranke Pile gennem gyldne Korn- og gule Sennepsmarker, med en pragtfuld Udsigt mod Vest over Markerne til Granskoven, Møllen og Bregninge Kirke, forbi Slotsparken med de gamle Træer og bløde, grønne Plæner til Iuelernes gamle Herresæde Valdemarslot.

For Enden af Parken, paa hver Side af Gennemkørselen, danner de maleriske Porte, hvor Klokken kalder til Kirke, Soluret maaler Dagens Timer, og kvidrende Svaler bygger Rede, Indgangen til Slotsgaarden og Slottet.

Imponerende og smuk, i fornem Tilbagetrukkethed, ligger den vedbendomkransede, storslaaede gamle Bygning som en Bauta, et historisk Minde fra den Tid, Danmarks kongelige Bygherre Christian den Fjerde byggede Valdemarslot.

Naar Minder fra Thorseng i Krans vi vil binde,
indfletter med Ære vi Valdemarslot,
og ganske naturligt det randt mig i Sinde
at mindes den Konge, vi husker saa godt.

I Skolen i Barndommens sorgløse Dage
stod Eventyrkongen i straalende Glans,
jeg husker det grant, naar jeg tænker tilbage
og sætter hans Navn ind i Mindernes Krans.

Han byggede Slotte med Taarne og Tinder,
der taler saa smukt om de henrundne Aar,
og Nyboder med de historiske Minder,
der fredet som Bauta om Bygherren staar.

Men Kransen skal bindes, og ind vi da sætter
et Navn paa en Ridder af højbaaren Rang.
Niels Iuels ved Kong Christians Navn vi indfletter;
thi begge for Danmark har dyrebar Klang.

Om Søheltens Liv og hans tapre Bedrifter
kan læses i Sagaens ældgamle Bog,
dens rige historiske, gulnede Skrifter
end taler til os deres manende Sprog.

Skal Danmark igen friste utrygge Dage,
da kræves der Mænd, som ej kryber i Skjul,
men henter sig Mod ved at se sig tilbage
og mindes den ædle og tapre Niels Iuel!

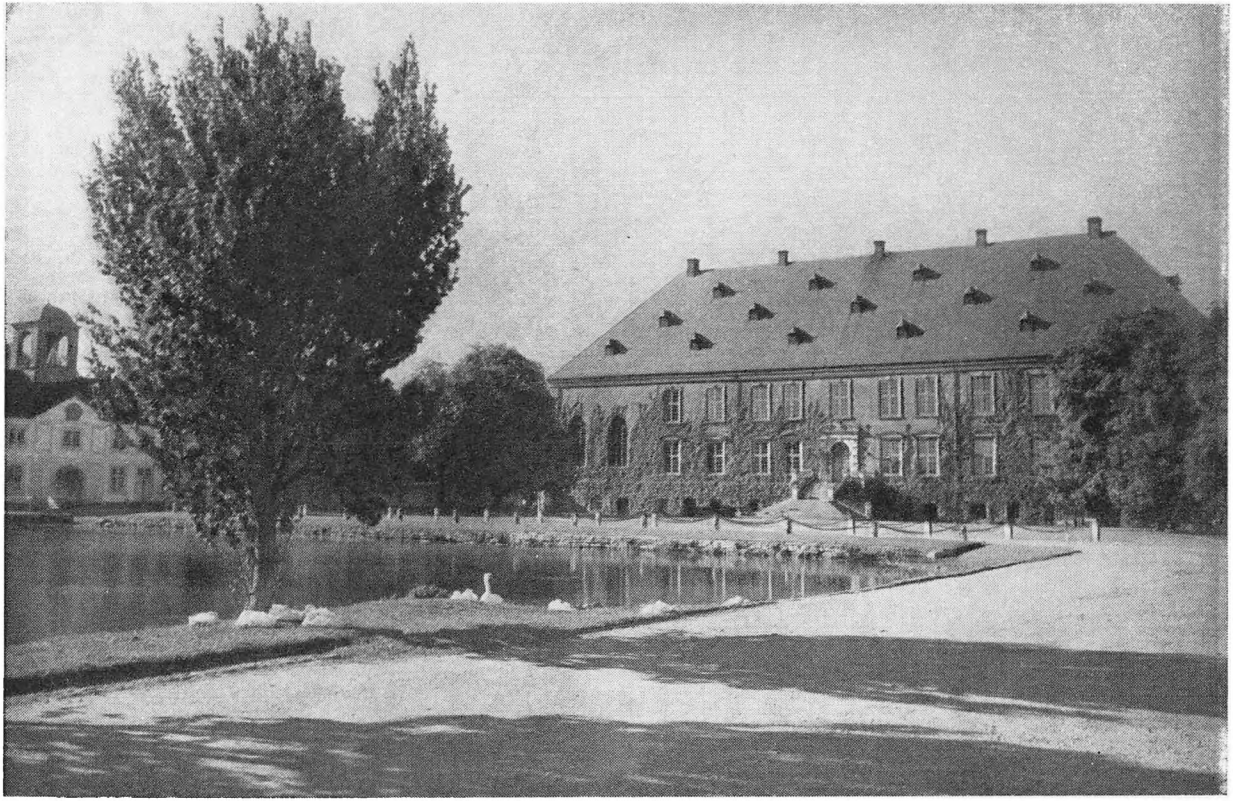

Valdemar Slot

Vi vil nu for en Stund lade Poesien hvile, Historien tale og kaste et Tilbageblik over de Tider, der danner Baggrunden for Øens og Slottets Historie.

Dette opførtes som nævnt af Christian den Fjerde i Aarene 1629—33 og var tiltænkt Kongens og Kirstine Munks Søn Valdemar, efter hvem Slottet har Navn. Han naaede dog aldrig at tage fast Ophold paa Taasinge, men faldt ved Lublin i Polen i Aaret 1655.

Derefter arvede Kirstine Munk Valdemarslot, og ved hendes Død i Aaret 1658 tilfaldt det Datteren Hedevig, der var gift med Ebbe Ulfeldt, en Slægtning af den historisk kendte Corfits Ulfeldt.

Disse Aar blev forøvrigt nogle af de mørkeste Aar i Øens og Slottets Historie. Frøken Hedevig kæmpede med økonomiske Vanskeligheder, saa kom tilmed Krigen med Svenskerne, og der gaar endnu Frasagn om de vilde Krigeres Hærværk paa Valdemarslot.

Tilsidst maatte Frøken Hedevig pantsætte Godset, som derefter kom i Hænderne paa forskellige Lensmænd, der ikke selv boede paa Øen, men lod det bestyre.

Endelig den 4. April 1678 gik Solen igen op over Valdemarslot, idet Iuelernes Stamherre, Danmarks største Søhelt, Sejrherren fra Slaget i Køge Bugt den 1. Juli 1677, General-Admiral-Løjtnant Niels Iuel, efter Freden med Svenskerne for sine Prisepenge købte Kong Christian den Femtes Andel i Slotsjordene og en stor Del af Taasinge. Selve Slotsbygningen købte Admiralen samme Aar af den daværende Ejer, Borger i

København, Henrik Nielsen Holst. Niels Iuel opholdt sig ikke selv meget paa Øen, da hans høje Stilling krævede hans Nærværelse i Hovedstaden; men hans Hustru, Margrethe Ulfeldt, styrede Godset med stor Indsigt og Dygtighed og overvaagede Restaureringen og Istandsættelsen af de mishandlede Bygninger.

Hvad kan ikke disse gamle Mure og Sale berette om denne gamle Adelsslægts Historie og Liv. Her har Generation efter Generation gennem de svundne Aarhundreder løftet Arven, holdt Vaabenskjoldet rent og Traditionerne i Hævd og Ære; dette gælder ogsaa Slottets nuværende Ejer, Lensbaron Carl Iuel-Brockdorff, der sætter en Ære i at vedligeholde og forskønne det gamle Slægtslot.

Her kan det vist være paa sin Plads at indskyde, at som Slottet ligger foran os i sin nuværende Skikkelse, er der i Aarenes Løb ved Restaurering og Ombygning ændret en Del ved dets Udseende og Karakter, siden dets kongelige Bygherre byggede det; men de gamle massive Mure taler endnu deres stille Sprog.

I 1678 kom som foran anført selve Slottet og en Del af Taasinge i Admiralens Eje; men efterhaanden købte senere Arvinger de øvrige Jorder og Gaarde, indtil hele Øen var i Slægtens Besiddelse.

Ved kærlig Røgt og Pleje blev den lille, fattige Ø forvandlet til den frodige blomstrende Have, der nu skænker flittige Hænder Arbejdets Frugter.

I Løbet af Aarene fra 1911 til op i Tyverne blev Øens Gaarde og Huse med tilhørende Marker og Haver privat Ejendom, idet Fæsterne af Stamhuset købte deres Hjem og blev frie Mænd paa fri Jord.

Vi kaster et sidste beundrende Blik over Slotsgaarden, paa det gamle Slot, de karakteristiske Porte og Slotsdammen med de hvide Svaner omkranset af Avlsbygningerne og den smukke Tepavillon, før vi begiver os stadig langs Lunkebugten ad Vejen forbi Generalindehuset, der tidligere var Iuelernes Enkesæde, og Peder-

Ambrosiusegen

skoven til den mægtige gamle Ambrosiuseg, som har Navn efter Digteren Ambrosius Stub, der blev født 1705 og døde 1758 og en Tid var Huslærer paa Valdemarslot. Først efter hans Død udkom hans skønne lyriske Digte, som senere er udgivet af Frederik Barfod, en nyere illustreret Udgave er i 1943 udsendt fra Schultz af Keld Elfeldt.

Det ligger nær at antage, at han paa denne idylliske Ø har samlet Inspiration, og maaske han under det gamle Egetræs mægtige Krone har fundet Udtryk for noget af den Rigdom og Skønhed, han ejede i sin Sjæl. Et skønnere Minde end denne prægtige gamle Eg kan næppe nogen Digter ønske sig; som dens pragtfulde Krone med ukuelig Livskraft grønnes Vaar efter Vaar, lever hans Digtning videre i det danske Folk og paa den danske Tunge.

Du gamle Eg, her slog du Rod,
i Thorsengs Muld urokket stod
din stolte, stærke Stamme;
som ud din Krone sprang hver Vaar,
igennem mange Hundred' Aar
du som en Bauta stod, og staar,
mens Sekler randt, den samme.

Og i din store, stærke Favn
du skærmed' tro et Digternavn
igennem svundne Tider.
O, værn det med en nænsom Haand,
knyt sammen For- og Nutids-Baand
og vidn for os om Liv og Aand,
mens nye Tider skrider!

Du gamle Eg, en Sangers Ven,
mens tvende Hundred' Aar randt hen,
jeg beder dig saa saare:
Lyt til min Bøn og ringe Sang,
løft du den paa dit Vingefang
og fyld med Aand og Kraft og Klang
min lille Digteraare!

Bregninge Kirke

Vi følger atter Landevejen og kommer til de aabne Marker, og da vi over disse ser Bregninge Kirke paa den høje, grønne Bakke, drejer vi til højre og fortsætter ad Videvejen op mod Kirken.

Her er vi atter paa historisk Grund, paa Marken til venstre ligger et gammelt Voldsted, her laa i fordums Dage den stolte Middelalderborg Kærstrup, hvor mægtige Bisper residerede i den katolske Tid, da Kærstrup hørte ind under Fyens Bispestol, og Kirkens Magt var stor; saaledes fortæller de gamle Skrifter, at den kendte havesyge Biskop Jens Andersen Beldenak har regeret her.

Ved Reformationen blev Kærstrup som alt andet Klostergods inddraget under Kronen.

Kærstrup har ogsaa været Kongsgaard, og blandt den lange Række af Borgherrer og Borgfruer, der i svundne Dage har hersket her, kan nævnes: Erik Rosenkrans og Helvig Hardenberg, og disses Søn og dennes Hustru Jakob Rosenkrans og Pernille Gyldenstjerne.

Kong Christian den Fjerde lod den gamle Ridderborg nedbryde og byggede derefter Valdemarslot.

Men vi maa videre, Kirken drager os, som den ligger der og fra sit høje Stade vaager over Sognets smaa og store Hjem.

Vi kommer til Hjørnet ved Gyldenmose med Mindestenen over Velgøreren og Videnskabsmanden General-Løjtnant Frederik Iuel, født 1761 og død 1827, der blandt andet har bygget den gamle Frederik Iuels Skole i Eskær, drejer til højre, passerer den smukke, gamle Præstegaard og naar gennem Bregninge, forbi Kroen, over Bakkerne op til Kirken.

Som et helligt Vartegn ligger Bregninge Kirke paa den høje Bakke, skuende med aarvaagne kærlige Øjne ud over den Menighed, som den gennem de mange svundne Sekler saa trofast har fulgt gennem onde og gode Tider, Slægtled efter Slægtled.

Mangt og meget kunde denne gamle Kirke berette om Mennesker, der i den er mødtes i Glæde og Sorg, om svundne Tiders Historie og Liv; men det er ikke Kirkens Gerning at tale om Mennesker: Højt hævet over Hverdagens Kiv og Strid staar den urokkeligt paa sin høje Top og vidner om Guds Almagt og evige Kærlighed.

Paa Bregninge Bakke slog Kirken Rod,
den stræber mod Stjernernes Vrimmel.
Hjemmene ligger saa trygt ved dens Fod,
den deres Sorger som Glæder forstod
og bar dem til Gud i hans Himmel.

Det toner saa smukt over Skov og Vang,
naar Klokken ved Solnedgang ringer.
Hver Søndag den kalder til Kirkegang,
og altid man hører paa Malmets Klang,
hvad Bud den med Tonerne bringer.

Det ringer saa mildt om Guds Julefred,
men tungt paa Langfredagens Timer.
Om Paaskedags Sejr og Guds Kærlighed,
om Pinsedag, da Guds Aand kom herned,
om Lyset og Livet det kimer.

Det ringer, naar Barnet bæres til Gud,
og naar vi om Nadveren bænkes,
ringer til Bryllup for Brudgom og Brud.
Det ringer, naar Døden har skikket Bud,
og vor Kiste i Graven sænkes.

Gid vi, naar vi kaldes til Herrens Hus
for ret ham at love og takke,
bag Ordet og Sangen og Orgelbrus
maa føle Guds Nærhed og Aandens Sus
i Kirken paa Bregninge Bakke.

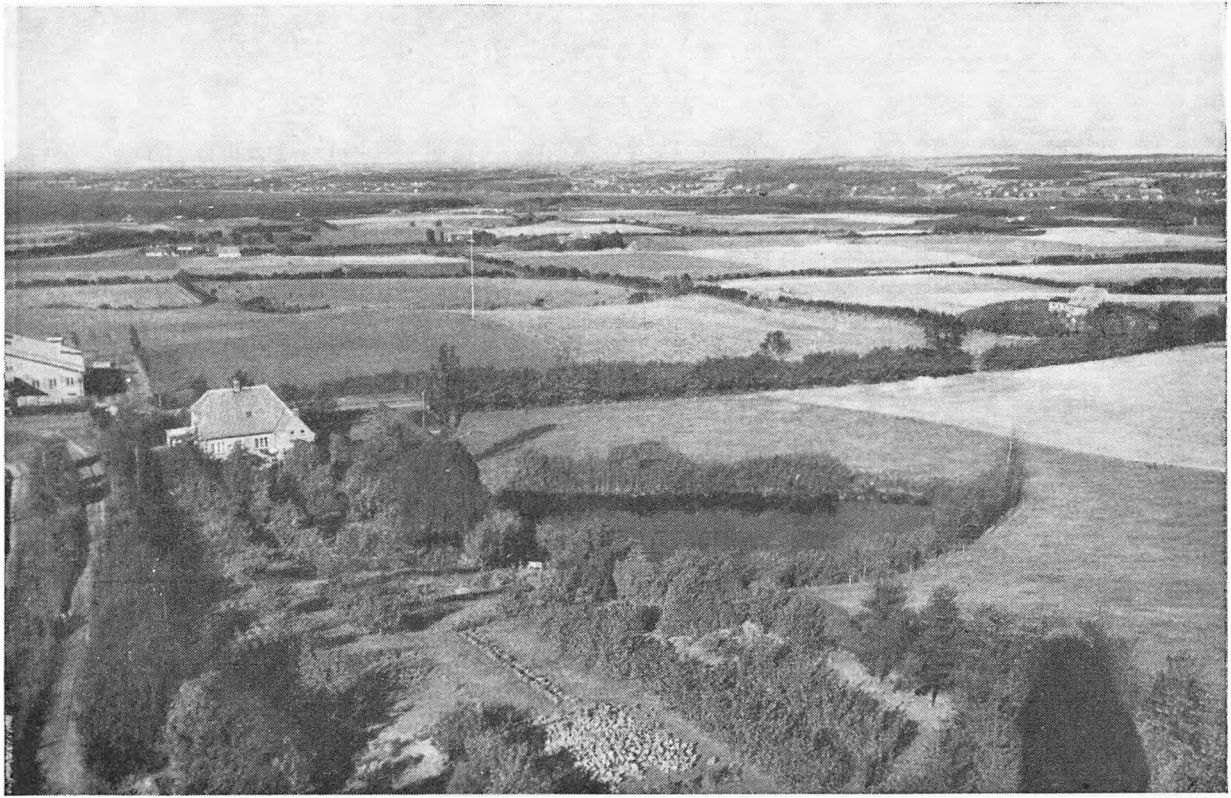

Udsigt fra Bregninge Kirke

Bregninge Kirke var oprindelig en hvid Landsbykirke med takkede Gavle; men ligesom Valdemarslot har Kirken gennem Restaurering og Ombygning forandret Udseende og ændret Stil, siden den i Slutningen af det 12. eller Begyndelsen af det 13. Aarhundrede blev rejst paa Bregninge Bakke.

Efter Krigen med Svenskerne var ogsaa Kirken i en sørgelig Forfatning, brøstfældig og ødelagt; men man har som sagt ved Restaurering og Ombygning søgt at værne og bevare Kirken, saa det trods alt er den samme gamle Fædrene-Kirke, vi samles i.

I 1883 fik Kirken sit nuværende Udseende, idet der blev bygget en Skal af røde Sten om den gamle Kirke og sat Spir paa Taarnet, som tidligere endte med en aaben Udsigtsplatform.

Kirken er en Korskirke, hvilket Kirkerummet ikke gør Indtryk af paa Grund af Iuelernes lukkede Familiebegravelse imod Nord.

Den smukke Altertavle er malet af Maleren A. Dorph og forestiller „Den samaritanske Kvinde ved Brønden".

Den gamle Døbefont stammer fra Kirkens Oprindelse, ved den er den hellige Daabshandling foretaget gennem de mange Aarhundreder.

Men nu Prædikestolen, dens Oprindelse er ikke af saa gammel Data som Døbefonten, selv om den ogsaa er gammel af Alder. Den smukt udskaarne Prædikestol stammer fra 1621 og har i sine 4 Felter Billeder fra Jesu Liv (Bebudelsen, Fødselen, Korsfæstelsen og Opstandelsen).

Ved Opgangen til Prædikestolen ligger en Runesten fra ca. 1200. Den bærer følgende Indskrift: Sven Sassersøn ligger herunder, Helge Degn ristede mig, Mester Bo gjorde mig.

Udenom Kirken ligger Kirkegaarden, paa denne findes to Krigergrave over faldne fra de slesvigske Krige, som døde paa Valdemarslot, hvor der var oprettet Lazaret,

ligesom ogsaa den omtalte General-Løjtnant Frederik Iuel er stedt til Hvile her.

En betagende Stilhed og Fred hviler over den smukke velholdte Kirkegaard, naar Klokken en Sommeraften ringer Solen ned.

Men ingen kan forlade Bregninge Kirke uden først at have aflagt et Besøg i Taarnet. Det pragtfulde Panorama, som herfra udfolder sig for ens Bilk, er nok de 97 Trappetrin værd. Besøgende, der har gennemrejst Danmark, har ved Synet af den storslaaede Udsigt udtalt, at dette overgik i Skønhed alt andet, som de havde set. Og det er sikkert ikke meget overdrevent, fra Taarnet ser man, naar Vejret er klart, ud over Taasinge og det fynske Øhav, over Sundet til Fyen og over Bæltet til Sjælland, ligesom det minderige Als og det flade Lolland ses tydeligt. Vi vil her lade Poesien tale.

I Julisolens Skin,
i Somrens milde Vind
staar jeg i Kirkens Taarn en Dag og nyder
det Panorama, som
man taler viden om,
og ved dets Skønhed Øjet ret sig fryder.

Der ligger Tag ved Tag
hvert Hjem i Ro og Mag
og hviler sig i Sommermiddagsstunden;
hvor er det hele nær,
hvor har hver Plet jeg kær,
det vælder frem med Sang fra Hjertegrunden.

Ja, Thorseng, du er skøn,
din Bøgeskov saa grøn,
saa farverige dine Blomsterenge,
og Kornets gyldne Strøm
en dejlig Sommerdrøm,
en Drøm saa skøn, som ej jeg mindes længe.

Og fjernt bag Vand og Strand
fremtoner Land ved Land;
de fynske Sydhavsøer muntert gynger
paa Bølgen dyb og blaa,
og glade Fugle smaa
en mangestemmig Sang saa lifligt synger.

Jeg hilser Fyen med Lyst
og skimter Sjællands Kyst,
det er vist nok Korsør, der ler fornøjet,
selv Lollands flade Land
og Sønderjyllands Strand
staar tydeligt og klart i Dag for Øjet.

Et stort og pragtfuldt Syn,
en Rejse som et Lyn
igennem Moder Danmarks skønne Egne.
Det hvisker i mit Bryst
saa stille og saa tyst:
skønt som paa Thorseng er der ingen Vegne.

Vi forlader Taarnet og Kirken, gaar over i Bakkerne, hviler lidt i den store Fordybning „Gryden", dvæler et Øjeblik ved Mindestenen fra Genforeningen med Sønderjylland og staar atter paa Hovedvejen, der fører til Vindeby; vi fortsætter ad denne og nyder den behagelige Vej og den smukke Udsigt foran os.

Drejer man, naar vi naar Vindeby, til venstre, fører en lille Sidevej ned til Stranden og Skoven Braten, hvor der om Sommeren udfoldes et rigt Badeliv.

Men vi følger Hovedvejen ned til Sundet og Vindeby Kro.

Ved Færgelejet er der stor Person-, Bil- og Cykel-Trafik, idet to Motorfærger er travlt beskæftiget med at bygge Bro mellem Taasinge og Fyn.

Naar vi ad Vejen, der fører til Troense, er naaet gennem Vindeby, kan man, naar man følger en Sidevej til venstre, komme ned til Vindebyøre, som er beliggende overfor Christiansminde og er et meget yndet Udflugtssted for Svendborgensere, ligesom der ogsaa paa Vindebyøre findes en kendt Lejrplads.

Vi fortsætter ad Hovedvejen gennem den smukke, gamle Lindeallé til Eskær, forbi Frederik Iuels Skole, hjem til vort Udgangspunkt Troense. Hyggelig, smuk og venlig ligger den lille By ved det blaa Sund for Foden af den høje Kokkebakke i Aftensolens Glans.

Nu er Deltagerne sikkert trætte efter Turen og skynder sig til det velkendte Badehotel eller et af de mange udmærkede Badepensionater, hvor elskværdige Værtsfolk sørger for deres Forplejning.

Blandt de mange hyggelige, gamle Kroer, der ligger rundt omkring paa Taasinge, findes der ogsaa en i Troense, og da den, der skriver dette, hver Dag har Livet i den for Øje, har den givet Inspiration til følgende lille Digt, og vi vil lade den tale for dem alle:

DEN GAMLE KRO

Ved Sundets blanke Vande
i skøn idyllisk Ro
i Egehaven ligger
en prægtig gammel Kro;
her kommer glade Gæster
og nyder Dagen lang
de smukke Stuers Hygge
og Bordets Traktement.

Ad Vejen langs med Stranden
naas Søndagsturens Maal,
her rækker Moder Danmark
os Somrens Blomsterskaal.
En Rest af gamle Ege
som Fortidsminder staar
og taler tyst om svundne
for længst henrundne Aar.

Og kommer vi til Kroen
en solvarm Sommerdag,
da hilser os velkommen
vort skønne gamle Flag,
og i den gamle Have
ved Thorsengs grønne Bred
kan Gæster finde Skygge
og Skønhed, Hvile, Fred.

Medens vi endnu en Gang opholder os ved Troense, vil jeg gerne have Lov til blandt de gamle Bygninger at fremhæve den smukke, gamle Skole med det lille nydelige Klokketaarn. Ligeledes vil jeg anbefale en Spadseretur gennem Grønnegade, der med sine mange gamle Huse frembyder Gadebilleder, som er karakteristiske for Troense. Læg en Dag Aftenturen gennem denne, forbi den idylliske Mølledam og op gennem Præstealléen; derfor kan De jo godt naa at se Solnedgangen ved Sundet og lytte til Bølgens sagte Aftensang.

AFTENSTEMNING

Fred hviler over Svendborgsund,
og Himlen farves rød,
mens Solen smilende og rund
gaar ned i Havets Skød.

Fred hviler over Svendborgsund —
Guds Himmel er saa nær
i denne stille Aftenstund,
hvor alt og intet sker.

Fred hviler over Svendborgsund,
blidt lyder Klokkens Klang;
snart lukker Øjet sig til Blund
til Bølgens sagte Sang.

Selv om de fleste Seværdigheder er samlede i Bregninge Sogn, findes der ogsaa paa det øvrige Taasinge en Naturskønhed, som nok er en Udflugtstur værd. Naar Vejret en Dag er godt, benytter vi Lejligheden til en Køretur ud over Øen til Fiskerlejet og Færgestedet Vemmenæs. Det er en meget smuk Tur, vi kan godt kalde den en Skovtur, da Vejen til Vemmenæs fører os gennem flere af Taasinges smukke Skove.

Vi starter i Troense, kører ud gennem Valdemarslot, forbi Pederskoven, Ambrosiusegen og Kærstrup og videre igennem Nørreskov. Den grønne Bøgeskov er en saadan Sommerdag meget smuk med gyldne Solstrejf gennem det fine, friske Løv og mellem de høje, ranke Stammer.

Vi naar gennem Nørreskov til Lundby, drejer til venstre og kører ad Vemmenæsvejen med de mange levende Hegn, langs den blaa Lunkebugt til Vemmenæs; før vi naar Vemmenæs, kommer vi igennem endnu en smuk Bøgeskov, Tvedeskov.

Efter Køreturen gennem Tvedeskov faar vi Lyst til at besøge Stenodden og Stenoddeskoven for at nyde den smukke Udsigt, der er fra denne Odde. Vi drejer derfor atter til venstre og kører ad Ny Vemmenæsvejen til Stenodden.

Dybt betaget staar vi paa den skovklædte Odde med det vide Udsyn: Der ligger Bregninge Kirke og Bregninge Mølle paa den høje Bakke ved Granskoven, og der Nørreskov, Pederskov, Valdemarslot og Troense med Indsejlingen til Svendborgsund. Endvidere ser man

Vemmenæsvejen (ved Bregninge)

Øen Thurø med Halvøen Grasten, og bag Thurørev paa Fyens Østkyst Skaarupøre, Elsehoved og videre op igennem Store Bælt.

Endelig det lange Langeland, hvor vi blandt andet kan se Frankeklint, Lohals, Dageløkke, Aasø og Tranekærskoven.

Der er nok at se og beundre, og vi giver os god Tid og kører derefter tilbage til Hovedvejen og fortsætter ad denne til Vemmenæs Kro og Færgested.

Hvor er der smukt i Vemmenæs. Den kønne Naturkyst med de grønne Siv kan ikke andet end glæde den fremmede, der fra Langeland ad denne Vej kommer til Taasinge.

Overfor Vemmenæs ligger Langeland med Rudkøbing, og Færgeforbindelsen mellem Rudkøbing og Vemmenæs er Bindeledet mellem de to Øer.

Mellem Taasinge og Langeland ligger den lille Ø Siø, og lader man Blikket glide langs Taasingekysten, ser vi Rallen, Vaarøknude og Halvøen Maanen.

Føler man Trang til en lille Spadseretur, kan man spadsere til den lille Skov Hegnet i Nærheden af Vemmenæs Kro.

Ogsaa Hjemturen fra Vemmenæs er meget smuk, idet vi paa denne ligesom ser Kysten fra en anden Side.

Vi kører ad den store Hovedvej fra Vemmenæs over Bregninge til Vindeby Færgested, den Vej, der har været Rejseruten fra gammel Tid. Og naar man paa den smukke Køretur er naaet op paa Bregninge Bakke og ser den storslaaede Udsigt, forstaar man, at Øhlenschlæger, da han paa sin kendte Langelandsrejse foretog denne Køretur over Taasinge, følte sig inspireret til at skrive Nationalsangen „Der er et yndigt Land"; thi som den lille Ø skønt bugter sig i Bakke, Dal, er den en smuk og værdig Repræsentant for vort gamle Fædreland Danmark.

Det idylliske Vejlen og „Danmarkshuset“ eller „Lille Vejlegaard“

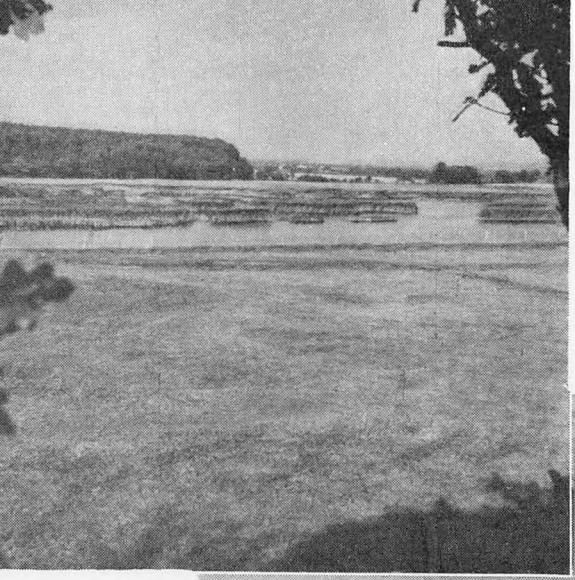

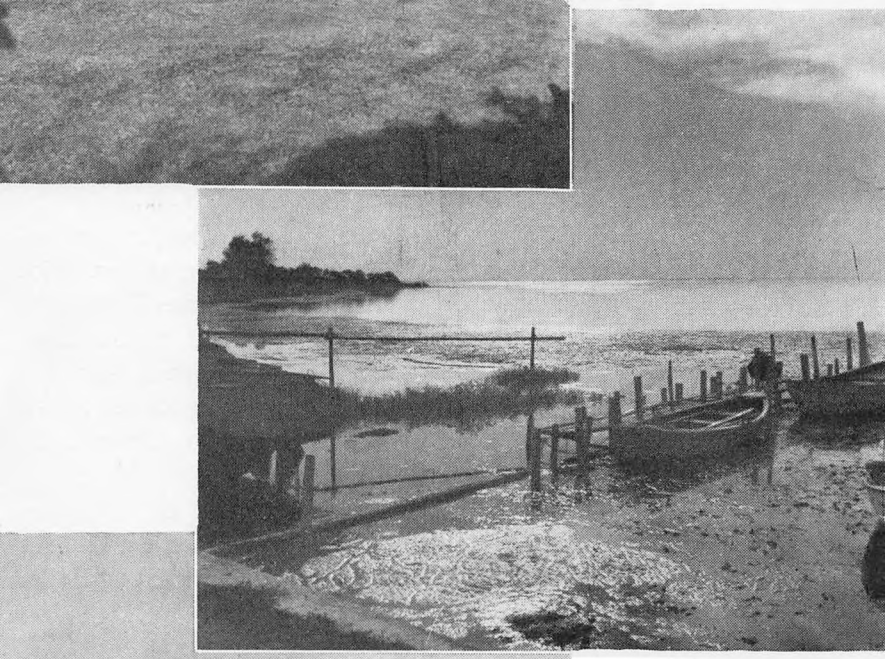

Dersom De ikke har kedet Dem, kan vi ogsaa en Dag tage en anden Tur. Vi kører, stadig med Troense som Udgangspunkt, enten gennem Nyby eller Vindeby til Bregninge, drejer mod Vest og fortsætter lige ud ad Landevejen til Vornæs Skov og videre gennem denne til det ejendommelige Mose- og Engdrag Vejlen.

Det Skønhedsindtryk, man faar af Vejlen, er saa betagende, at det ikke kan beskrives, det maa ses. Midt igennem Vejlen løber en ca. 200 Aar gammel Dæmning; paa den ene Side af denne, omkranset af grønne Enge med græssende Køer spejler smaa flydende Øer bevokset med Siv sig i det blanke Vand, og paa den anden Side af Dæmningen ligger Fiskerbaade og Smaabaade Side om Side ved gamle Broer.

En lille fredfyldt Havn midt i Skoven og Stilheden med aaben Udsigt til det frie Hav, en stille Plet, der med al sin uberørte Naturskønhed aander Fred og Hvile.

Jeg ved et lille fredfyldt Sted
gemt dybt i Skovens Favn
ved Dæmningen ved Thorsengs Bred,
og Vejlen er dets Navn.

Det ligger i idyllisk Ro
med Træerne som Vagt
og med den stærke Dæmningsbro
som Værn mod Havets Magt.

Naturens uberørte Liv
udfoldes smukt for mig.
Se nu hvor kønt de grønne Siv
i Vandet spejler sig!

Her sker hver Dag saa mange Ting,
naar blot vi ret dem ser;
nu løber just en Kalv omkring
i Leg paa Engen der.

Og se, der fløj et Andetræk
frem over Skovens Bryn,
et Øjeblik, saa er det væk,
et kort, men yndigt Syn.

Og hvis jeg ikke tager Fejl,
nu paa det dybe Vand
jeg ser en Baad for fulde Sejl,
der stævner imod Land.

Ja, saadan kan man blive ved
at drømme Dagen lang;
men Tiden gaar, jeg maa afsted.
Hav Tak for denne Gang!

Vi lader Indtrykkene fæstne sig og fortsætter Turen forbi Vejlegaarden og Danmarkshuset eller „Lille Vejlegaard", et Hus i gammel Bondestil med Kampestens-Forside, bygget af den paa Taasinge i sin Tid saa kendte Søren Lolk, der har haft stor folkelig Betydning for Øen.

Efter at have beundret det særprægede lille Hus kører vi videre og kommer til Skovballe og Skovballe Kro med den hyggelige, gamle Have.

En af de gamle smukke Bindingsværksgaarde

Fra Skovballe kan man køre gennem Gesinge til Landet; men dersom vi har Tid, vil det være en Oplevelse at forlænge Udflugten med en Køretur gennem Landsbyerne syd paa Øen Søby, Vaarø og Stjoul. I Forbindelse hermed maa vi ikke glemme, før vi naar Vaarø, at aflægge et Besøg paa Engdraget Maanen, der som en Halvø strækker sig ud i Vandet. Paa den store, uopdyrkede Græsslette er der for Naturelskeren Lejlighed til at studere det rige Fugleliv.

Fra Stjoul gaar Turen til Bjerreby, hvor vi passerer Bjerreby Kirke, der blev opført 1906, efter at den gamle Bjerreby Kirke var nedbrudt. Fra Bjerreby lægges Hjemvejen over Hellev til Gesinge.

At køre gennem de mange smukke Landsbyer paa Taasinge er som at blade i en dejlig Billedbog, en Bog

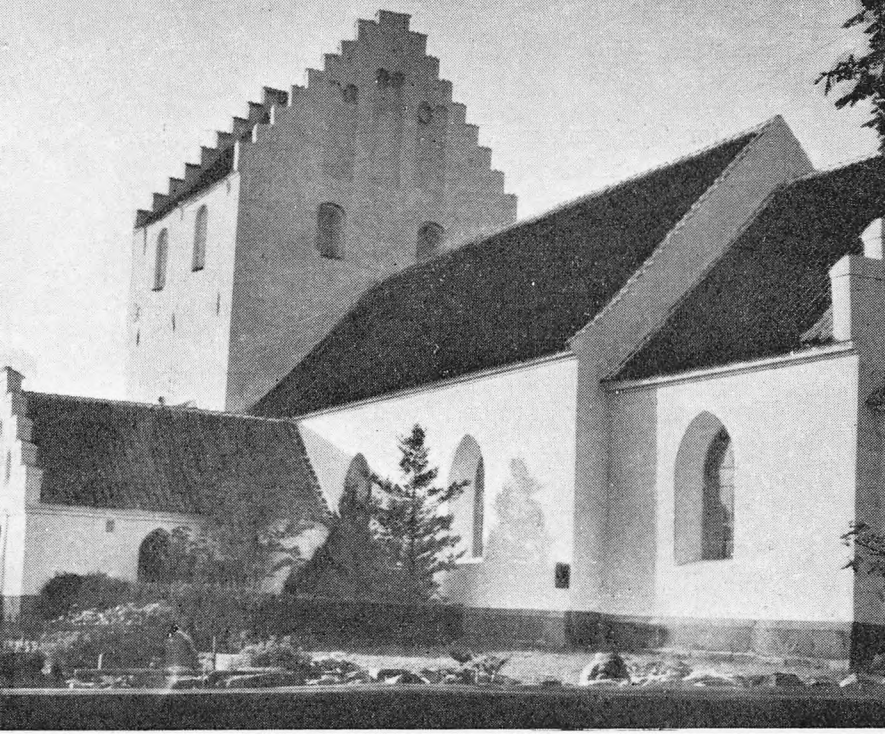

Landet Kirke

fuld af skiftende Billeder med nye Indtryk og nye Farver paa hver Side. Billeder af gyldne Kornmarker med røde Valmue- og blaa Kornblomststænk og friske, grønne Enge med røde Køer og blanke Heste skifter med Billeder af store Frø- og Roemarker og bugnende Æblehaver med rødkindede Frugter. Langs med Vejen findes vilde Hegn med Hyld og Hybenroser og Grøftekanter med Skarntyder, Belliser og brede Bræmmer af gule Mælkebøtter. Ind imellem ligger der gamle Bindingsværksgaarde med Lindetræer og Stokroser og velholdte Huse og Blomsterhaver.

Alt i alt et Billede af en lille frugtbar Ø, der flyder med Mælk og Honning. Det er da ogsaa en kendt Sag, at Taasinges Landbrug og Mejeridrift staar meget højt.

Men vi maa videre og fortsætter med al denne Herlig-

hed for Øje gennem Melby, Landet, Lundby, Nørreskoven og Valdemarslot hjem til Troense.

I Landet standser vi ved den smukke, gamle, hvide Landsbykirke, Landet Kirke, som er opført i Valdemarstiden. I 1634 fik Kirken, der oprindelig havde et fladt Tag, Hvælvinger og Taarn. Den smukke, gamle Prædikestol stammer fra 1619.

Midt paa Landet Kirkegaard, der ligesom Bregninge Kirkegaard ligger udenom Kirken, staar et smukt, gammelt Egetræ og breder sin store Krone beskyttende ud over Gravene.

Blandt disse findes Elvira Madigans og Grev Sixten Sparres Grave. To beskedne Grave, der taler deres stille Sprog om den Tragedie, der udspilledes i Nørreskov 1889. Naar man staar ved disse Grave, spørger man uvilkaarlig sig selv, om ikke de to, der hviler her, vilde have foretrukket Stilhed og Fred over deres Minde i Stedet for den megen Omtale og Sensation.

Paa Kirkegaarden finder vi endvidere Gravene over de to engelske Flyvere, Løjtnant Arthur John Sayer og Sergent Louis Godfrey Glaus, begge af R. A. F., der styrtede ned ved Taasinge den 15.-2.-1944.

Det er med en Følelse af dyb Taknemmelighed, vi staar ved de faldne Flyveres Grave, medens Tanken gaar tilbage til de svundne, mørke Aar. At denne Taknemmelighedsfølelse deles af Folk paa Egnen, vidner de friske Blomster om, som efter Sigende altid findes paa disse Grave, ingen ved, hvem der lægger dem; men det er, som om Beboerne her har Forstaaelsen af, at de med denne smukke Gestus hædrer den Nation, der var vor Ven i Farens Stund, og uden hvis Hjælp Danmark ikke havde genvundet sin tabte Frihed. Ligeledes at de med denne lille Kærlighedsgerning er med til for en gammel Far at mildne Tabet af en elsket Søn; hvilket en af de afdøde Flyveres Fader og Søster, som har været paa Besøg i Landet Præstegaard, taknemligt har givet Udtryk for.

VED DE ENGELSKE FLYVERES GRAVE PAA LANDET KIRKEGAARD

Vi mindes tit det Vingesus,
der lød hen over Danmarks Hus
i Krigens mørke Dage;
naar Luftens Helte kæmped' smukt,
og Flyvere i Svaneflugt
fra Kampen fløj tilbage.

Der fløj en mørk og raakold Nat
med Haanden knuged' fast om Rat
en Flyver over Havet;
men Fjenden ramte Fuglens Bryst,
og ned den faldt ved Thorsengs Kyst,
her blev dens Mænd begravet.

Der laa den med sin Vinge brudt,
dens Liv var endt, dens Gerning slut,
saa brat kan Enden være.
Men ved de faldne Heltes Grav
vi takker dem, der Livet gav
for Frihed, Ret og Ære.

Her gaar Vejen til det skønne Troense

Hermed slutter denne Beskrivelse af Taasinge, den lille, smilende Ø, som Aar efter Aar har været Rejsens Maal for saa mange glade Feriegæster, og det er mit Haab, at denne lille Bog, som er skrevet efter gentagne Opfordringer fra Sommergæster, der har ønsket en saadan, maa opfylde sin Mission som Vejledning og blive til Gavn og Glæde for dem, der læser den.

Til Slut et Raad for kommende Ferierejser:

BESØG TAASINGE
OG SÆT UFORGLEMMELIGE FERIEDAGE
SOM GYLDNE BLADE I LIVETS OG MINDERNES BOG!

TIL TURISTERNE

Har vi selv Lov til at bo i en Have
frodig og skøn som et Eden paa Jord,
maa vi som Tak for saa kostbar en Gave
unde Turisten en Blomst af vort Flor.

Blomster i Kranse vi daglig kan binde,
glæde os over det smilende Sund;
o, lad de bytrætte Mennesker finde
Hvile og Kræfter paa Thorseng en Stund.

Liden den er, men til Glæde os givet
Perlen i Øhavets blaanende Sø.
Kom, I Turister, find Sundhed til Livet,
Skønhed og Fred paa vor herlige Ø!

Turistruter:

Rute I: Troense — Valdemar Slot — Bregninge — Vindeby — Eskær — Troense (se Side 9-25).
(ca. 13 km)

Rute II: Troense —Valdemar Slot — Lundby — Stenodden —Vemmenæs— Bregninge —Vindeby Troense (se Side 26—28).
(ca. 30 km)

Rute III: Troense — Bregninge —Vornæs —Vejlen — Skovballe — Søby — „Maanen" —Vaarø — Stjoul — Bjerreby — Gesinge — Landet — Valdemar Slot — Troense (se Side 29—35).
(ca. 27 km)

Noter om Thorseng

Naar man i de gamle Skrifter søger efter Oplysninger om Taasinges Fortid, er Thioslund den ældste Benævnelse, vi finder for denne Ø. Den nævnes ved dette Navn i Knitlinga Saga, altsaa saa langt tilbage som i det 12. Aarhundrede, som hørende ind under Fyen. Senere har Ordlyden og Stavemaaden været meget skiftende; saaledes findes der i Dokumenter fra det 15., 16. og 17. Aarhundrede Benævnelser som Tosing, Tossing og Thossing, og i latinske Dokumenter fra det 14. Aarhundrede kaldes Taasinge Thoslandia; hertil kommer endvidere Taasing, Taasinge og Thorseng.

*

Thorseng er et Navn, der saa sent som i det 19. Aarhundrede var meget brugt, og vi møder det stadig flere Steder f. Eks. i Udtrykket Thorseng Birk; at det ogsaa findes i Breve fra Aarene 1298 og 1511 tyder paa, at det er et gammelt Navn, der er taget i Brug.

*

Navnet Thorseng har antagelig sin Oprindelse fra den nordiske Mytologi og betyder Thors Eng eller, som mange mener, Thors Seng, idet denne lille Ø paa Grund af sin sjældne Skønhed efter Sagnet skulde være fundet værdig til Hvilested for Guden Thor.

Befolkningstal i Henhold til Folketællingen 1945: Bregninge Sogn 1974, Landet Sogn 1040, Bjerreby Sogn 1418 — ialt 4432.

Nogle Oplysninger

Omslagstegningen (den gamle Ventepose Mølle i Bregninge Skov) tegnet af Kunstmaler *Bilving*, Vindeby.

Billederne fotograferet af Fotograf *Eyvind Jensen*, *Bella-Foto*, Svendborg.

Kortet over Taasinge tegnet af Maleren *N. O. Fredholm*, Svendborg.

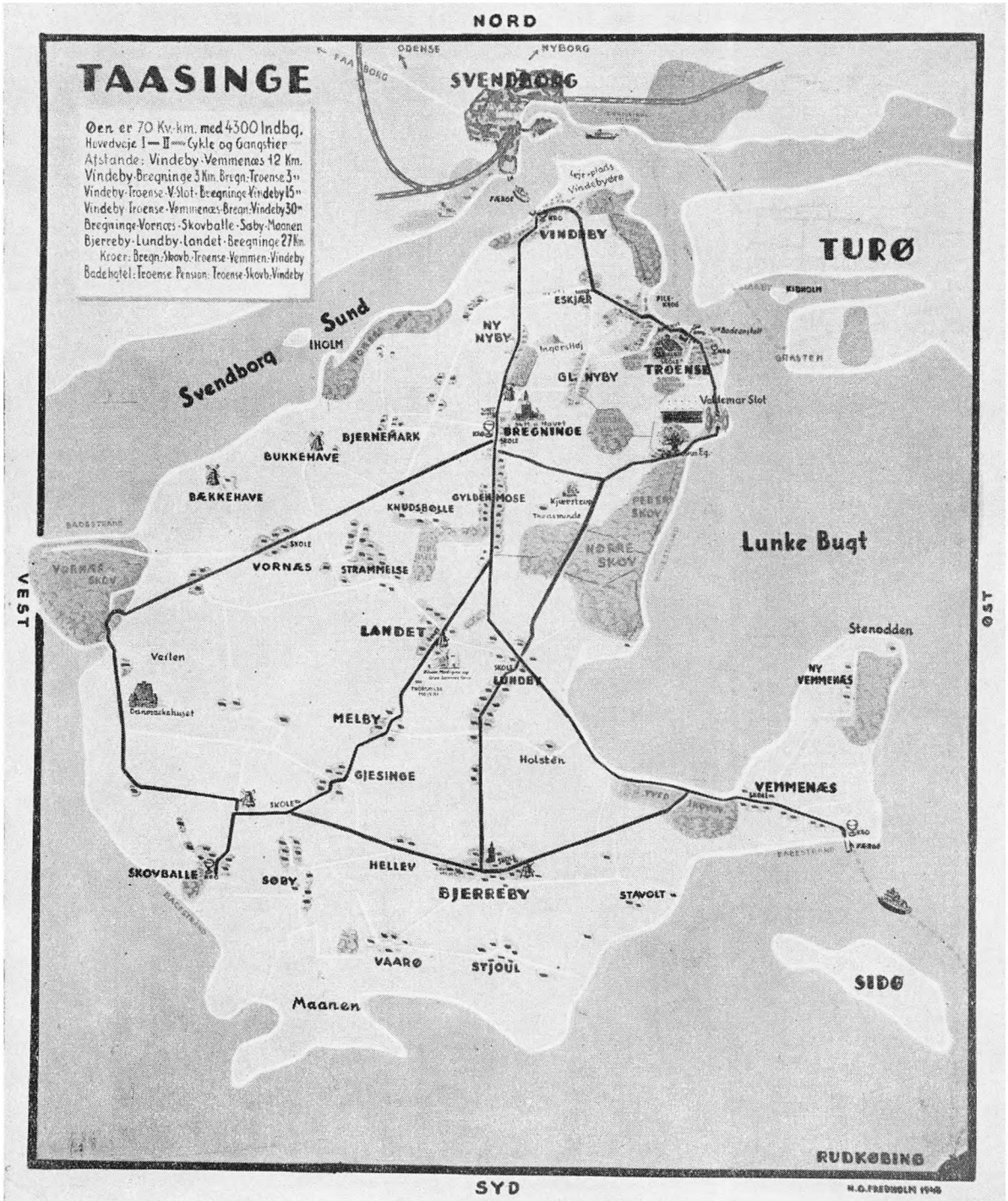

NORD
TAASINGE
Øen er 70 Kv.-km. med 4300 Indbg.
Hovedvejе I — II — Cykle og Gangstier
Afstande: Vindeby-Vemmenæs 12 Km.
Vindeby-Bregninge 3 Km. Bregn.-Troense 3 "
Vindeby-Troense-V.Slot-Bregninge-Vindeby 15 "
Vindeby-Troense-Vemmenæs-Bregn.-Vindeby 30 "
Bregninge-Vornæs-Skovballe-Søby-Maanen
Bjerreby-Lundby-Landet-Bregninge 27 Km.
Kroer: Bregn.-Skovb.-Troense-Vemmen.-Vindeby
Badehotel: Troense Pension: Troense-Skovb.-Vindeby
ODENSE
NYBORG
FAA BORG
SVENDBORG
Gjer-plads Vindebyøre
FÆRØE
VINDEBY
TURØ
KIDHOLM
ESKJÆR
Sund
IHOLM
NY NYBY
Ingerslidj
GL. NYBY
TROENSE
GRASTEN
Svendborg
Valdemar Slot
BREGNINGE
BJERNEMARK
BUKKEHAVE
BÆKKEHAVE
GYLDEN MOSE
KNUDSBØLLE
Kjærstrup
Thrasminde
PEDER SKOV
NØRRE SKOV
Lunke Bugt
VORNÆS SKOV
VORNÆS
STRAMMELSE
VEST
ØST
LANDET
Stenodden
Vailen
LUNDBY
NY VEMMENÆS
Danmarkshuset
MELBY
Holsten
GJESINGE
VEMMENÆS
SKOVBALLE
SØBY
HELLEV
BJERREBY
STAVOLT
VAARØ
STJOUL
SIDØ
Maanen
RUDKØBING
SYD
N.O.FREDHOLM 1948